

Problémy výroby nízkoalkoholických prírodných vín

663.227 663.25

Doc. Ing. ERICH MINÁRIK, CSc. - Ing. ANTON NAVARA, CSc., Komplexný výskumný ústav vinohradnícky a vinársky, Bratislava

Do redakcie došlo 3. 7. 1977

Nízkoalkoholické vína zahrňujú hroznové vína s hladinou alkoholu ležiacou spravidla na hranici alebo pod hranicou tolerovanej minimálnej koncentrácie alkoholu, pričom ostatné zložky vína, ako extrakt, titrovateľné a prchavé kyseliny, hladina SO_2 a pod., sú v rámci normy predpísaných ukazovateľov akostí.

V užšom zmysle označujeme ako „nízkoalkoholické“ vína s hladinou alkoholu 8–10 obj. % a s primeranou úrovňou obsahu ostatných esenciálnych zložiek tvoriačich základné chutové a vôňové vlastnosti vína. Treba však uviesť, že v širšom zmysle do tejto kategórie vína zaradujeme aj vína s obsahom alkoholu nižším ako 8 obj. %.

Problematike výroby a stabilizácie prírodných hroznových vín s nižšou hladinou alkoholu sa v posledných rokoch venuje veľká pozornosť. Vyplýva to aj z rokovania technických subkomisií Medzinárodného úradu pre vinič a víno (O.I.V.) posledných dvoch rokov, na ktorých vyzvali k spolupráci členské krajiny O.I.V. pri riešení otázok spojených s technológiou výroby týchto vín [1, 2].

Je všeobecne známe, že trend výroby nízkoalkoholických vín má vzostupnú tendenciu. Pri výrobe týchto vín sa sleduje predovšetkým zámer predložiť spotrebiteľskej verejnosti ľahké, svieže stolové vína vhodné najmä ako súčasť racionálneho stravovania, určené teda ako doplnok hlavného jedla, obeda či večera. Funkciu príležitostného alkoholického nápoja nízkoalkoholické vína plnia len čiastočne.

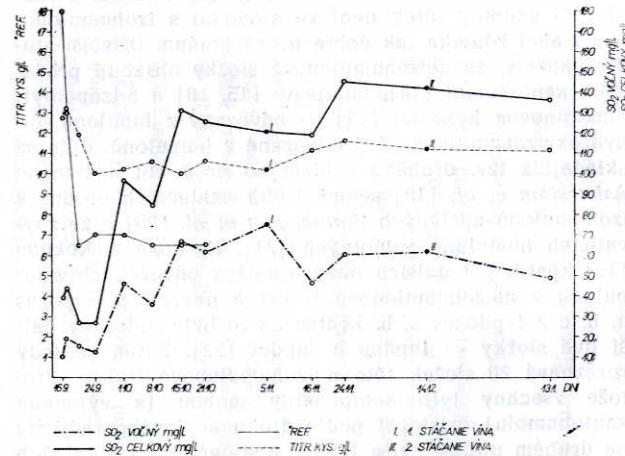
Hned úvodom treba uviesť, že výroba nízkoalkoholických prírodných hroznových vín je z hľadiska technológie výroby podstatne náročnejšia ako výroba vín s „normálnym“ obsahom alkoholu, t. j. > 10 obj. %. Súvisí to jednak s možnosťami zvýšenej mikrobiálne-enzymatickej aktivity, jednak oxidačne-redukčných pochodov v mladých vínach.

V rámci štúdia výroby a stabilizácie nízkoalkoholických vín pristúpili sme r. 1975 k experimentálnej výrobe vín v makrolaboratórnom a štvrtprevádzkovom meradle. Roku 1976 sme na základe skúseností z predchádzajúcich pokusných výrob realizovali produkciu týchto vín vo veľkovýrobnom meradle.

Prevádzkové pokusy

Výroba nízkoalkoholických vín sa uskutočnila na Vinárskych závodoch, o. p., prevádzka Komárno. Použilo sa hrozn odrody Ezerjó s O cukornatosťou 16,8 °NM a

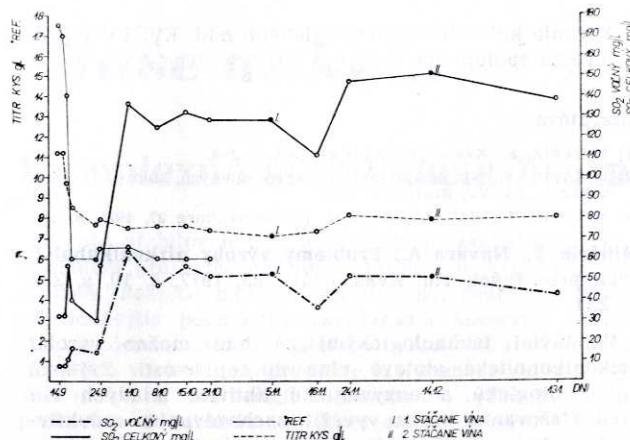
Müller-Thurgau s O cukornatosťou 16,2 °NM. Hrozn boľo po pomletí lisované na vertikálnych hydraulických lisoch (typ Kleemann). Mušty boli po egalizácii v egalizačných tankoch prečerpané do štyroch 213 hl kvasných tankov (2 tanky Ezerjó, 2 tanky Müller-Thurgau), kde boli zasírené do 60 mg/l SO_2 a zakvasené 2,5 % zákvasonem čerstvých sulfitových kvasiniek, kmeň Hliník 1. Počas kvasenia sa sledoval priebeh kvasenia refraktometricky, hladina titrovateľných kyselin a vývin voľného a celkového kysličníka siričitého. Priebeh kvasenia v časovej závislosti vzhľadom na uvedené zložky je uvedený v grafoch (obr. 1, 2).

Obr. 1. Priebeh kvasenia a režim kyselin a SO_2 do druhého stáčania u odrody Ezerjó

Po dokvasení boli tanky postupne dopĺňované zo zásobných tankov, resp. sudov vínom rovnakej odrody a provenience. Dosírenie na maximálnu hladinu voľného SO_2 sa robilo priebežne komprimovaným tekutým SO_2 .

Prvé stočenie sa uskutočnilo u odrody Ezerjó po troch týždňoch bez filtrace, u odrody Müller-Thurgau v tej istej dobe filtráciou naplavovacím kremelinovým filtrom. Hladina voľného a celkového SO_2 sa priebežne sledovala aj po stočení a podľa potreby sa upravovala na max. hladinu voľného SO_2 v zmysle ČSN 56 7741. Postupovalo sa pritom s maximálnou šetrnosťou tak, aby hladina celkového SO_2 zostala aj po druhom stočení na optimu. Medzi prvou a druhou stáčkou boli vína stabilizované proti kovovým zákalom.

Obr. 2. Priebeh kvasenia a režim kyselin a SO_2 do druhého stáčania u odrody Müller-Thurgau

Druhé stáčanie sa kombinovalo u všetkých pokusných vín s filtračiou cez kremelinu 2 mesiace po začiatku kvasenia.

Necelé 3 mesiace po začiatku kvasenia boli vína v januári 1977 prevezené do Vinárskych závodov, o. p. v Nitre-Lužiakach, kde boli vína uložené v 300 hl cisternách a 40 hl emailových kovových tankoch. Koncom januára sa pristúpilo k finálnej úprave a k naťaňovaniu.

Vína sa stabilizovali proti kryštalickým zákalom kyselinou metavinnou. Suché vína sa ostro filtrovali a stáčali do fľiaš. Vína s upravenou hladinou cukru sa stabilizovali sorbanom draselným a ostro filtrovali vložkovým filtrom. Na filtrači sme použili filtračné dosky FILTRASIT č. 10 z NDR. Naťaňované vína boli uložené v pivnici pri 12°C , v termostate (26°C) resp. pri izbovej teplote ($20-24^\circ\text{C}$).

Výsledky a zhodnotenie

Chemické zloženie suchých vín pred fľašovaním viďte v tabuľke 1.

Všetky vína vykazovali mimoriadne nízku hladinu prchavých kyselin, jemný odrodový buket a zvýšený obsah titrovateľných kyselin. Obsah alkoholu bol medzi 9,29 až 9,70 obj. %. Víno odrody Ezerjó bolo výraznejšie tvrdšie ako Müller-Thurgau, no odrody typické; posledné víno bolo chutne zladenejšie, plnšie, hladšie a vynikalo sviežosťou a sortovostou.

Po naťaňovaní sa sledovalo chemické zloženie, stabilita a organoleptické vlastnosti v mesačných intervaloch. Vývin pH a rH je zrejmý z tabuľky 2. Z tabuľky 3 vyplýva vývin živých kvasničných buniek stanovený priebežne membránovou filtračiou s nasledujúcim kultivačným testom.

Pôvodne nízke pH vín sa postupne zvyšovalo a dosahlo normálne hodnoty 2,88—3,21 po 4 mesiacoch. Rezonančný potenciál vín sa prakticky nemenil. Dosahoval hodnoty 23 len prechodne v dvoch prípadoch. Priemerne hodnoty rH sa pohybovali mezi 20—21, t. j. v redukčnej oblasti. Tomu zodpovedala aj typická svetložltozelenková farba mladých vín, sviežosť a mladistvý charakter. Hodnoty rH vín skladovaných pri vyššej teplote (26°C) boli o niečo nižšie len po prvom mesiaci, potom boli prakticky rovnaké alebo mälo "výšsie ako pri teplote nižšej (12°C). pH vín bolo prakticky rovnaké pri oboch teplotách skladovania.

Počet živých kvasničných buniek bol u vína Ezerjó minimálny až žiadny. U odrody Müller-Thurgau bol počet kvasničiek vo víne skladovanom pri 12°C cieľne vyšší ako pri teplote 26°C . Treba však dodat, že celkový po-

Tabuľka 1. Chemické složenie suchých nízkoalkoholických vín pred fľašovaním

Ukazovatele	Ezerjó cist. 8	Ezerjó cist. 9	Müller- Thurgau cist. 6	Müller- Thurgau cist. 7
Merná hmotnosť 20/20°	0,9980	0,9968	0,9968	0,9965
Alkohol obj. %	9,70	9,70	9,38	9,29
Extrakt celkový g/l	26,3	25,8	24,8	23,7
Redukujúce cukry g/l	1,2	1,2	1,2	1,1
Bezukorný extrakt g/l	25,1	24,6	23,6	22,6
Titrovateľné kyseliny g/l	11,2	11,7	8,2	8,4
Prichávajúce kyseliny g/l	0,28	0,25	0,22	0,29
Neprichávajúce kyseliny g/l	10,9	11,4	7,9	8,0
Extraktový zvyšok g/l	14,2	13,2	15,7	14,6
SO_2 volný mg/l	53,8	51,2	44,8	51,2
SO_2 celkový mg/l	138,4	140,9	140,9	140,9
pH	2,18	2,18	2,42	2,42
rH	21,7	21,7	21,9	21,9

Tabuľka 2. Vývin pH a rH nízkoalkoholických vín po fľašovaní

Mesiacov po fľašovaní	Teplota skladova- nia	Variant pokusu							
		Ezerjó suchý		Ezerjó sladký		Müller- Thurgau suchý		Müller- Thurgau sladký	
		pH	rH	pH	rH	pH	rH	pH	rH
0	—	2,18	21,7	2,19	21,7	2,42	21,9	2,43	22,1
1	12 °C	2,66	22,9	2,80	23,1	2,89	23,1	3,02	22,9
	26 °C	2,88	22,1	2,85	21,7	2,88	21,3	2,98	21,3
2	12 °C	2,85	20,5	2,77	20,2	2,76	20,2	2,88	20,3
	26 °C	2,68	20,7	2,70	20,6	2,73	20,6	2,84	20,6
4	12 °C	2,92	19,8	2,95	20,4	3,11	20,2	3,20	19,7
	26 °C	2,88	20,8	2,93	20,9	3,10	19,8	3,21	20,4

Tabuľka 3. Počet živých buniek kvasničiek nízkoalkoholických vín po fľaškovani (počet buniek/l)

Mesiacov po fľašovaní	Teplota skladova- nia vín	Variant pokusu			
		Ezerjó suchý		Ezerjó sladký	
		Müller- Thurgau suchý	Müller- Thurgau sladký		
0	—	20	—	—	—
1	12 °C	—	—	164	620
	26 °C	—	108	8	600
2	12 °C	—	—	1 720	680
	26 °C	4	—	2	—
3	12 °C	—	—	> 100	1 000
	26 °C	4	—	—	2
4	12 °C	2	—	< 2 000	500
	26 °C	8	—	—	—

čet mikroorganizmov neprevýšil tolerovaný maximálny počet živých buniek pre vína so zvyškom cukru. Všetky fľašové vína zostali počas celého sledovania pokusu iskerne číre, bez mechanických, chemických alebo mikrobiologických usadenín.

Chemické zloženie mladých fľašových vín i senzorické hodnotenie 5 mesiacov po fľašovaní potvrdili, že nízkoalkoholické vína dosahujú priateľné parametre akosti, čo vidieť najmä z nízkych hodnôt prchavých kyselin a pomerne vysokých hodnôt extraktového zvyšku (len v jednom prípade bola táto hodnota < 15,0). Organoleptické hodnotenie vín bolo vcelku veľmi priaznivé (tab. 4), hoci sa pri odrode Ezerjó konštatovala príliš vysoká acidita. Vzhľadom na nižšiu hladinu alkoholu bude potrebné, aby sa obsah titrovateľných kyselin znížil podľa odrody vína na 5—6 g/l.

Dôležitú úlohu pri výrobe nízkoalkoholických vín bude mať zaistenie výber vhodnej sorte hrozna. Predbežné vý-

*Tabuľka 4. Chemické zloženie nízkoalkoholických vín
5 mesiacov po naťlašovaní (jún 1977)*

Ukazovatele	Teplota skladovania	Ezerjó suché	Ezerjó sladké	Müller-Thurgau suché	Müller-Thurgau sladké
Merná hmotnosť 20/20 °	12 °C 26 °C	0,9969 0,9968	1,0061 1,0062	0,9968 0,9970	1,0032 1,0031
Alkohol obj. %	12 °C 26 °C	9,46 9,62	9,54 9,62	9,54 9,54	9,29 9,29
Extrakt celk. g/l	12 °C 26 °C	25,3 25,5	49,4 49,6	25,3 25,3	41,3 40,9
Red. cukry g/l	12 °C 26 °C	1,3 1,1	17,0 18,0	1,4 1,4	16,0 14,8
Bezeukorný extr. g/l	12 °C 26 °C	24,0 24,4	32,4 31,6	23,9 23,9	25,3 26,1
Titrovatelné kys. g/l	12 °C 26 °C	9,7 9,6	9,4 9,4	7,3 7,2	7,1 7,1
Prerhavé kys. g/l	12 °C 26 °C	0,24 0,24	0,36 0,36	0,27 0,27	0,36 0,36
Neprerhavé kys. g/l	12 °C 26 °C	9,5 9,4	9,0 9,0	7,0 6,9	6,7 6,7
Extraktový zvyšok g/l	12 °C 26 °C	14,5 15,0	23,4 22,6	16,9 17,0	18,6 19,4
SO ₂ voľný mg/l	12 °C 26 °C	25,6 20,5	17,9 25,6	25,6 26,9	25,6 25,6
SO ₂ celkový mg/l	12 °C 26 °C	102,5 89,7	89,7 92,2	102,5 106,3	105,0 102,5
pH (po 4 mes.)	12 °C 26 °C	2,92 2,88	2,95 2,93	3,11 3,10	3,20 3,21
rH (po 4 mes.)	12 °C 26 °C	19,8 20,8	20,4 20,9	20,2 19,8	19,7 20,4
Počet kvas./l (po 4 mes.)	12 °C 26 °C	2 8	— —	<2 000 —	500 —
Senzorické hodnotenie (20 b.)	—	17,03	17,47	17,71	18,00

ďakovanie kolektívnu technologického odd. KVÚVV v Bratislave za spoluprácu.

Literatúra

- [1] MINÁRIK, E.: Kvasný průmysl 22, 1976, s. 188.
- [2] MINÁRIK, E.: Správa zo zasadania technických komisií O. I. V. v Paríži, KVÚVV, Bratislava 1977.
- [3] MINÁRIK, E., NAVARA, A.: Mitt. Klosterneuburg 27, 1977, s. 1.

Minárik E., Navara A.: Problémy výroby nízkoalkoholických prírodných vín. Kvas. prům. 23, 1977, č. 10, s. 232 až 234.

Vhodnými technologickými zásahmi možno vyrobiť nízkoalkoholické stolové vína dobrej akosti. Zvýšenú mikrobiologickú a enzymatickú aktivitu mladých vín pred fľašovaním treba vyuvažiť zachovávaním reduktívnych podmienok školenia. Úspešná výroba nízkoalkoholických vín predpokladá tiež udržovanie nízkeho počtu mikroorganizmov v hodonými stabilizačnými opatreniami počas výroby.

Минарик, Э. — Навара, А.: Проблемы производства низкоалкогольных натуральных вин. Квас. прум. 23, 1977, № 10, стр. 232—234.

Подходящим технологическим процессом можно производить низкоалкогольные столовые вина хорошего качества. Повышенную микробиологическую и энзиматическую активность молодых вин перед разливом надо восместить соблюдением редуктивных условий обработки. Успехи производства низкоалкогольных вин обусловлены также и тем, что во время производства должно обеспечить подходящими стабилизационными средствами низкое количество микроорганизмов в вине.

Minárik E. - Navara A.: Problems of natural low alcoholic wine production. Kvas. prům. 23, 1977, No. 10, pp. 232—234.

Low alcoholic table wines of good quality may be produced by suitable technological measures. The increased microbiological and enzymatic activity of young wines prior to bottling should be taken into account by reductive conditions of wine development. For the successful production of wines of low alcohol content the maintenance of low germ numbers in the wines during the production by appropriate stabilizing measures may be regarded as another important factor.

Minárik E. - Navara A.: Probleme der Herstellung von Naturweinen mit niedrigem Alkoholgehalt. Kvas. prům. 23, 1977, No. 10, S. 232—234.

Durch geeignete technologische Maßnahmen können alkoholarme Tafelweine guter Qualität hergestellt werden. Die erhöhte mikrobiologische und enzymatische Aktivität der Jungweine vor der Flaschenfüllung soll durch reduktive Bedingungen des Ausbaus berücksichtigt werden. Als weiterer wichtiger Faktor der erfolgreichen Herstellung alkoholärmer Weine wird die Erhaltung niedriger Keimzahlen in den Weinen während der Produktion durch angebrachte Stabilisationsmaßnahmen angeführt.

sledky prevádzkových pokusov s touto výrobou naznačujú, že pri dodržaní hlavných zásad technologických postupov výroby a pri prihliadnutí na chufovú dispozíciu našich konzumentov, by bolo možné pripraviť tento typ stolových vín na dosťatočne vysokú úrovňu akosti.

Vzhľadom na zvýšenú mikrobiologickú a enzymatickú aktivitu mladých nízkoalkoholických vín po dokvasení, treba vo vínach udržiavať vyslovene reduktívne podmienky školenia vhodnou vyššou úrovňou voľného kysličníka siričitého [3]. Dôraz treba klásiť najmä na priebežnú chemickú i mikrobiologickú kontrolu mladého vína. Je zrejmé, že racionálne sŕenie, vytváranie reduktívnych podmienok školenia, maximálne dodržanie hygieny a sanitácie, sú popri účinných spôsoboch stabilizácie mladých vín pred fľašovaním najdôležitejšími predpokladmi úspešnej výroby nízkoalkoholických vín.

Podakovanie

Autori ďakujú kolektívnu pracovníkov Vinárskych závodov, o. p. prevádzky v Komárne a závodu 03 v Nitre-Lužiankach, menovite ss. P. Cabalovi a Ing. Š. Porubskému, ako aj Ing. J. Janigovi z odborového podniku Vinárskych závodov v Bratislave, za účinnú pomoc pri uskutočnení prevádzkových pokusov. Vyslovujú tiež po-